

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון רפג ♦ שנה ז ♦ אבות ו

שב"ק פנחס ♦ יז תמוז ה'תשעט

דברי אלוקים חיים
מרחן רבינו הגה"ק זיע"א

דברות קודש
מרחן רבינו עט"ר שליט"א

וידבר ה' אל משה לאמר פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כיליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום

בפסוק שלפנינו יש לדקדק כמה דקדוקים בראשונה למה חזר ליחסו לפנחס, הלא כבר נאמר בתחילת המעשה בפרשה הקודמת פרשת בלק, וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו', ורש"י פירש לפי שהיו השבטים מבזים אותו "הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו (שהוא יתרו) עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל", לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן.

וצריכים להבין מה שנקט "שבטים מבזים אותו" ולא נקט "הבריות מבזים אותו", וגם מה הוא הלשון שהיו מבזים אותו, מה בא כאן לשון בזיון, אם צדק פנחס למה לבזות אותו ואם לא צדק מה זה הבזיון ידונו אותו בבית דין שהרג נשיא מישראל והבית דין יפסוק על פי התורה, מה הוא זכאי או חייב. וגם קשה הלא הם ידעו שהוא נכד אהרן הכהן ומכל מקום ביזהו מפני שהוא גם נכד של יתרו שפיטם עבודה זרה, ולכן לכאורה מה הוסיף בזה שכתב הפסוק עוד הפעם שהוא בן אלעזר ונכדו של אהרן הכהן.

ויש שתירצו (גור אריה, במדבר כ"ה: יא, א) מה שנקט "השבטים" לומר שהעיקר היחוס הוא תולה בשבטים, שכל אחד יודע יחוס שבטו, וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ע"ב) שעתיד הקב"ה שיהיה מעיד על השבטים וכדכתיב בפסוק "שבטי י-ה עדות לישראל", ולכן היו מבזים אותו שהם מיוחסים והוא אינו מיוחס כל כך מפני שהוא מזרעו של יתרו, ובא הכתוב ליחסו אחרי אהרן לומר שהעיקר הא יחוס מצד האב ולא אחרי האם ולכן הוא אומר שמכאן והילך גם פנחס יהיה כהן לעולם וכמו אביו אלעזר.

ועוד יש לומר שהם אמרו שבא זה המעשה של אכזריות מצד אביו אמו שהוא יתרו ולא מצד אהרן שהוא אוהב שלום ורודף שלום, ולכן בא הפסוק לומר שגם זה בא מצד אהרן שאל יחשבו שאהרן לא היה קנאי, אלא שאף שהיה אוהב שלום אבל גם היה רודף שלום כלומר שרדף את השלום אם הוא נוגע לכבוד שמים ולכן הקנאות של פנחס בא גם מצד אהרן שבאופן כזה גם אהרן שהיה אוהב שלום ורודף שלום אבל כאן היה גם הוא מתנהג להיות רודף שלום ולעשות כמעשה פנחס.

ונראה עוד לומר ולתרוץ מה שהקשו באופן אחר, ומקודם נביא את הפסוקים מתחילת המעשה של פנחס, מפרשה הקודמת (בלק, כה, ה) "והנה איש מבני ישראל בא ויקרב את אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בוכים פתח אוהל מועד, וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רומח בידו" וגו'.

ופירש רש"י שנתעלמה ממנו (כלומר ממשה) הלכה שכל הבעול ארמית קנאים פוגעים בו, ולכן געו כולם בבכיה וכו', ופנחס ראה מעשה וזכר הלכה, אמר לו למשה מקובלני ממך הבעול ארמית קנאים פוגעים בו, אמר ל (משה לפנחס) קרינא דאיגרתא איהו ליהו פרונוקא [כלומר מקריא האיגרת הוא יהיה השליח לבצע מה שכתוב בהאיגרת] ומיד ויקח פנחס רומח בידו ועשה מה שעשה.

המשך בעמ' ב'

ובני קרח לא מתו (כו, יא)

בליקוט תהילים על הפסוק: "רחש לבי דבר טוב" מובא שבני קרח היו במקום ששאלו פתוחה והאש מתלהטת סביבותיהם ולא יכלו להתוודות בפיהם, אלא שרחש לבם תשובה, וקבלם הקב"ה.

והשאלה נשאלת בני קרח שהגיעו עד לשאלו המדרגה איך ניצלו על ידי שרחש לבם לחזור בתשובה?

ומפרשים שהיסוד הוא שאדם רוצה להיות קרוב לה' – הוא משיג את זה מיד, בכל מקום ובכל זמן, ולכן כשבני קרח רצו לחזור בתשובה אפילו שהיו במקום הכי גרוע וכבר לא יכלו לומר בפיהם אלא רק התוודו בלבם, מיד התקבלה תשובתם וניצלו. כשפונים אל הקב"ה – מיד משיגים את קרבתו.

בשיעור בביהמ"ד הרשב"י אשדוד

לכן אמור לו הנני נותן לו את בריתי שלום (כה, יב)

אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו (מדרש רבה) מהו "בדין" שיטול שכרו, וכי משהו חשב שלא בדין? ועוד קשה, דלכאורה הרי "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא" בזה העולם לא מקבלים את השכר של עשיית מצוה, רק בעולם הבא (קידושין לט:) ואם כן, היאך אמר הכתוב: "והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלוקיו, " היינו שקיבל שכר בעולם הזה על מעשהו? אלא תירץ הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא זי"ע דהנה כתוב במדרש שבשעה שהרג פנחס לזמרי, פרחו נשמתו, והקב"ה ברוב רחמיו עשה נס והחזירה לו. נמצא שלפי מעשהו של פנחס הגיע זמן שכרו בעת שנפרדה הנפש מן הגוף. ואם כי הקב"ה התחסד עמו והשיב לו נשמתו, מכל מקום לא הפסיד פנחס ולא נדחה זמן פרעון שכרו. ולכן – בדין הוא שיטול שכרו.

בשיעור בביהמ"ד לב יצחק אשדוד

ויהיו בני יהודה למשפחתם לשלה משפחת השלני (כו, כ)

כתב רבנו האור החיים הקדוש שרמז בזה, שצריכין ישראל להצטער בשביל המשיח ולקוות לישועתו, זה כוונת הפסוק 'ויהיו בני יהודה', ש'ויהיו' לשון צער 'וי-הו', שכל המשפחות בישראל צריכים להצטער בשביל משיח, 'לשלה משפחת השלני' מרמז לגואל המשיח הנקרא 'שילה', אשר יבוא לגאלנו.

וכך כותב בפרשת ויחי: 'עד כי יבא שילה, שאליו אנו מקוים יום יום ציפינו לישועה'.

ונאספת אל עמך גם אתה כאשר נאסף אהרן אחיך (כז, יג)

רבנו האור החיים הקדוש כותב בפרשתינו, שאין ה' יתברך נוטל את הצדיק מהעולם בלי הסכמתו של הצדיק, מחמת ב' סיבות. א. מחמת ידידות ה' עם הצדיק, לכן ה' מגלה לו. ב. כדי שהצדיק יקיים מצוות 'ובכל נפשך' בשלימות, שימסור את נפשו לה' בהכנה וכוונה נכונה.

ובזה מפרש רבנו, מה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה לפני פטירתו 'ונאספת אל עמך גם אתה כאשר נאסף אהרן אחיך', שכמו שאהרן הכהן הסכים לפטירתו, כך תסכים אתה.

ליל שישי - שיעור אור החיים הק'

לא נעלמה הלכה לגמרי

והנה יש להבין על פי פירושו איך יתכן שמשנה רבינו נתעלמה ממנו ההלכה זו לגמרי עד שגעו כולם בבכיה, ורש"י כתב שלא יתכן כזאת משנה עמד כנגד שישים ריבוא במעשה העגל ולקח את העבודה זרה ויטחן אותו עד אשר דק וגו', וכאן רפו דיו, אלא כדי שיבוא פנחס ויטול את הראוי לו עכ"ל. מ"מ קשה לפי מה שענה משה לפנחס שמקריא האיגרת הוא יהיה השליח, כלומר שיקיים מה שכתוב בה שקנאים פוגעין בה, היה לו לומר למשה "איך שכחת כל זאת", ולא אמר כך אלא שניאה מדבריו שאפשר לפרש את האיגרת הזאת, כלומר ההלכה הזאת בדרך אחרת ורק משום שפנחס אמר שזה הכוונה בזאת ההלכה ולכן אמר שיקיים מה שכתוב בה לפי דבריו.

ולכן נראה לומר שמצינו לשון תפלה שנקרא פגיעה וכמו שכתוב אצל יעקב אבינו ע"ה "ויפגע במקום" (כח, יא) ופירש רש"י בשם רבותינו שהוא לשון תפילה, וכמו שנאמר "ואל תפגע בי" ולמדנו שתיקן יעקב אבינו תפילת ערבית, ולכן הכוונה במה שכתוב "קנאים פוגעין בו" שצריכים להתפלל שהבועל הארמית יחזור בתשובה, ויתמו החטאים ולא חוטאים, אבל פנחס היה סובר שפגיעה הוא מכת חרב וכמו שנאמר (שמואל ב, טז) "גש ופגע בו ויכה וימת" ולכן אמר לו משה קריינא וכו', דכיון שאתה סובר שהפירוש של פוגעין בו הוא מכת חרב, ראוי שתהיה אתה המבצע והשליח לעשות זאת. ולפי זה ניחא מש"כ שנתעלמה ממנו ממש הלכה זאת שהוא סבר שזה הכוונה הוא תפילה, אבל האמת הוא כמו שפינחס סבר שזה כפשוטו מכת מוות וכן עשה פנחס למעשה.

פוגעין תרתי משמע

אבל עלינו להבין אם כן למה השבטים היו מבזין אותו לומר שהוא נכד של יתרו ולכן הרג נשיא שבט מישראל, דאם הפירוש הא כמו שסבר פנחס, אם כן עליו היה לעשות כן.

ונראה לומר דהנה בפסוק נאמר "והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה, ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בוכים פתח אוהל מועד" ורש"י פירש שבכו מפני שנתעלמה ממשנה ההלכה, אבל בתרגום יונתן כתב "ואינון בכיין וקרין שמע" דהיינו שקראו אז קריאת שמע, והמפרשים התחבטו רבות בדברי התרגום יונתן, איך נכנס קריאת שמע לכאן, עד כדי כך שבחנכת התורה מביא שיש כאן טעות סופר וצריך לומר "וקלין שמע" דהיינו שמע פנחס קולם שבוכים בקול, ולכן קם ועשה מה שעשה, אבל בכל החומשים כתוב "בכייין וקרין שמע" שמובן שקראו קריאת שמע.

והנה האבן עזרא פירוש בפסוק "והמה בוכים" מתפללים להשם כלומר שהם פירשו שהכוונה של קנאים פוגעין בו היינו להתפלל עליו, ולכן הם התפללו לה' ובוכים שה' יתן לו שכל שיחזור בתשובה לפני יתברך.

ולפי זה אפשר לומר בדרך אפשר שמצינו בגמרא בריש מסכת ברכות בתוספות (ד"ה מאימתי) שכתב שדרכם היה להקדים קריאת שמע ואח"כ התפללו תפילת ח"י ברכות לה', וגם אפשר לומר על פי התוס' במסכת שבת (דף יא.) ד"ה כגון שכתבו שקריאת שמע גם כן נקרא תפלה, ולכן שפיר קאמר התרגום שקורא ק"ש, ויתכן גם שרק ק"ש קראו ח"ה מש"כ האבן עזרא "מתפללים להשם" כלומר שקראו קריאת שמע שזה גם כן נקרא תפלה וכמ"ש התוס' הנ"ל.

והנה מצינו בגמרא מס' ברכות (דף ו) שמשמע שגם פנחס התפלל קודם שעשה המעשה של הריגת זמרי, דאמרו חז"ל אין עמידה אלא תפילה שנאמר בפסוק בתהילים (פרק קו) ויעמוד פנחס ויפלל (ואין ויפלל אלא לשון תפלה וכמו שהיה כתוב ויתפלל) וכן בספר הסליחות אנו אומרים "מי שענה לפנחס בקומו מתוך העדה הוא יעננו" ומבואר לכאורה דבעת קומו מתוך העדה אז התפלל ופנה בתפלה להקב"ה, ואז ענה לו ה', וכן במדרש רבה מפורש שפנחס התפלל וכן בגמרא חולין (דף קלד) קאמר שהכניס מקבלים את הלחיים שהוא נגד התפלה שהתפלל פנחס שנאמר "ויעמוד פנחס ויפלל, ואם כן צריכין לומר שגם פנחס התפלל שישבו בתשובה, אבל נראה שמשום שראה שאין עזר התפלה הבין שהכוונה הוא "פגיעה" כפשוטו מכת מות, ולכן עשה כן הלכה למעשה.

ביזו את פנחס על שלא נענתה תפילתו

אבל לפי זה צריכין אנו להבין למה היו השבטים מבזין אותו וכן"ל, ונראה לומר שהם רק היו מבזין אותו שהוא בא ממשפחה של יתרו שעבד עבודה זרה, אבל לא על עצם המעשה שעשה, באם כן היו צריכין לדנו בבית דין משום הריגת אדם מישראל וכן"ל.

אלא נראה לומר שהם ביזו אותו ואמרו שאין הכי נמי שגם אתה התפללת עליהם גם כן שיחזרו בתשובה, אבל מה שלא נענתה, הוא משום שאתה בא מרשעים, ואין הקב"ה שומע תפלת צדיק בן רשע וכמ"ש אצל יצחק והרבקה שהשם שמע לקול יצחק משום שאין דומה

תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע ולכן לא נענתה רבקה משום שאביה היה רשע בתואל הארמי עיי"ש ברש"י בפרשת תולדות על הפסוק ויעתר לו ולא לה.

ולכן שפיר שרק היו מבזין אותו אבל הכתוב בא ויחסו אחר אהרן שהיוחסין הולכין אחר האב ולכן ברבקה לא נתקבל תפלתה משום שאביה הוא בתואל הרשע, אבל כאן בפנחס אף מצד אמו הוא בא מיתרו שפיטם לעז"ז, מ"מ העיקר הוא שמצד אביו הוא בן של אלעזר בן אהרן הכהן, ולכן אין לומר שמשום שלא היה מיוחס משום הכי לא נתקבל תפלתו, אלא שהעיקר שפשט ההלכה הוא שקנאים פוגעין בו הוא כמו שהבין פנחס לבסוף, ולכן אמר הקב"ה שאין לכם טענה על פנחס שעשה הכל כדין וכהלכה, ואדרבה ה' נותן לו את בריתו שלום והיתה לו הכהונה ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם.

איך נשיא בישראל יעשה כזאת

והנה החטא הזה של זמרי הוא בלתי מובן, איך נשיא ישראל יעשה כזאת, והנה בספר מי השילוח (להרה"ק מרדכי יוסף מאיזביצא זצ"ל) מביא דבר נפלא וכתב בזה הלשון: ולא יעלה על הדעת לומר שזמרי היה ח"ו נואף כי מן הנואף לא עשה הקב"ה פרשה בתורה, אך יש בזה סוד דהיינו מי שמרחיק עצמו מן היצר הרע ושומר עצמו מן העבירה בכל כוחו עד שאין שביכלתו לשמור את עצמו יותר מזה, ואז כשנתגבר יצרו עליו ועושה מעשה, אז בודאי רצון השם יתברך הוא, וכעין מעשה יהודה ותמר, שהיה בת זוגו ממשי, חה הענין היה כאן גם כן, כי זמרי היה באמת שומר עצמו מכל התאוות הרעות, ועתה עלתה שהיא בת זוגו, מאחר שאין בכוחו לסלק מזה המעשה ופנחס אמר להיפך שעדיין יש בכוחו לסלק עצמו מזה, זה שכתוב ושם יש ישראל המוכה, היינו שהקב"ה הראה לפנחס אחרי המעשה שעשה, שאל יחשוב פנחס שזמרי היה נואף גמור, אבל פנחס שבא מזרע יוסף שנתברר בסיגופין ונסיונות בענין זה, ולכן הרע בעיניו מאוד על מעשה זמרי, והיה דן אותו בדין של קנאים פוגעין בו, ולכן משה רבינו לא הכניס את עצמו לדנו במיתה, אבל הקב"ה אהב את פנחס והסכים עמו, כי לפי שכלו עשה דבר גדול בקנאותו ומסר נפשו על זה ע"כ תוכ"ד.

והנה הדברים האלו מש"כ הוא חידוש גדול, והיו הרבה גדולים שלא קיבלו את דבריו בזה, כי דבריו הם פלא גדול, (עיין בספרו הנ"ל, וגם בספרי תלמידו ר' צדוק הכהן מלובלין זצ"ל הנקרא תקנת השבים, וגם בספר תפארת יונתן לר' יונתן איבישיץ זצ"ל) שכתב בפרשה זו כעין זה דחליה לחשוב בזמרי ושאר דור המדבר דור דעה אוכלי המן שיחטאו וכו', רק כל החטאים שלהם היה לשם שמים וכו' וכן כתב עוד בספרים הק' שאין לנו השגה בחטאם של אבותינו הק' ובפרט בדור דעה כדורו של דור המדבר שכתוב בזה"ק שלא יהיה עוד דור כזה דור דעה עד שיבוא המשיח ויגאלנו בגאולה השלימה.

קריאה מעוררת את הזמן

והנה אנו נמצאים בפרשת פנחס שהוא נקראת בדרך כלל בימי בין המצרים, בין יז בתמוז לט' אב, ויש בזה רמזים רבים בספרים הק' וגם מובא שבפרשתנו מרומ הענין של הימים שבין י"ז בתמוז לט' באב, שבפרשה זו מזכירים כל המועדים, ולעתידי לבוא יתהפכו הימים האלו של האבילות לימי משתה ושמחה, וגם מובא שלעתידי לבוא יהיה יום י"ז בתמוז יום א' של יום טוב ו ט' באב יום האחרון של החג והימים שבאמצע יהיה כמו חול המועד חה מרמז מה שקורין בימים אלו פרשיות המועדות בפרשת פנחס.

ובספר הק' שפת אמת מובא הענין שיש בקריאת הפרשה הזו בבין המצרים, כי בפרשתנו מזכירים התמידים והמוספים והרמז בזה הוא לעורר את עם ישראל להשתוקק לעבודת בית המקדש וגן מובא בספה"ק רמזים בזה שכיון שכתוב בפרשתנו עניני חלוקת הארץ ונחלת בני ישראל בארץ ישראל ויש בזה רמז על נחלת בני ישראל בארץ ישראל לעתידי לבוא בנחמת ציון וירושלים.

והעולם אומרים בדרך צחות כי פרשת פנחס כשקוראים במקומו על פי הסדר של הפרשיות חל כמעט תמיד בבין המצרים, אבל שלא במקומו בימי החגים שבהם קורין פרשיות החג מפרשת פנחס, חה לרמז שאדם הוא במקומו, הוא אין כל כך חשוב מכיון שרגילים בו וכולם מכירים אותו, אבל אם בא כאדם חשוב וכאורח במקום שאין מכירים אותו אז שם הוא נכבד בעיני העם, וכן הוא הרמז של פרשת פנחס במקומו כלומר בסדר הפרשיות ושלא כסדרן שפרשה זו הוא במועדים, וכן כתבו הספה"ק רמז שבימים האלו אפשר למצוא את השי"ת ביותר ניקל, חה מרומז בפסוק כל רודפיה השיגוהו בין המצרים, ושלא במקומו. ויהי רצון שנוכל בימים האלו להתבונן בכל מעשינו ונזכה לתקן את עצמינו עד ש נזכה להגאל כבר בימים האלו, והכל תלוי רק בתשובה, וכמ"ש הרמב"ם שאין ישראל נגאלים אלא בתשובה, וכתבו הסה"ק שדי גם תשובה מועטת וכפתח של מחס, והעיקר התשובה יהיה לעתידי ע"י אליהו הנביא שזה פנחס שיתקיים הפסוק והשיב לב אבות על בנים בקרוב ע"י חסדים ורחמים מגולים אמן ואמן.

נעימות החיים

הכנסת, וגם לכם יש מסגד ועוד... המנהיג האזין לדברי החכם בקשב רב, הוא אהב את גישתו החיובית של החכם, המכבדת כאילו את דתו ומנהיגיה. החכם מולא אג'בבא המשיך. "אך יש דבר אחד מרכזי, שבו אנו שונים מכם, כשבית המקדש היה קיים הייתה לנו הרשות לדון אנשים העוברים על דיני תורתנו לאחת מארבע מיתות בית דין, עד כדי כך שאם אנשי עיר שלמה עברו עבירה הייתה אפשרות להרוג את כל אנשי העיר או לשרוף את כולה. כשאנשי עיר שלמה עבדו עבודה זרה, האסורה לנו, היהודים היו צריכים לדון את העיר לשרפה, להרוג את כולם. אך עתה, משחרב בית המקדש שוב, אין לנו הרשות והסמכות לעשות כן, ולכן אנו מתקשים לא אחת לטפל בחוטאים, אבל אין בכוחנו בשום אופן לגזור מוות על איש וכמובן לא על עיר שלמה, לעומת זאת אצלכם הסמכות להרוג עדיין קיימת. לכן ישנה עליה חדה בחוטאים היהודים כי אין להם ממה להירתע בזמן שהם חוטאים." המנהיג הנהן בראשו להסכמה וחכם אג'בבא סיים את דבריו, "זו אפוא כוונת הפתגם "טוב שבגויים הרג" הטוב שבגויים כלומר היתרון שלכם על העם היהודי הוא ב'הרוג' ברשות שיש לכם להרג רשות שנית לה מאתנו". (613 סיפורים על תרי"ג)

שעות ספורות נפוצה הידיעה הנוראה, מועד הגרוש נקבע לשבוע הבא. יהודי טהרן לא ידעו כיצד לנסות ולשכנע את המנהיג, שיחזור בו, כאשר ה"טוב שבגויים הרוג" גרמה לכך. ימי צום ותענית נגזרו על בני הקהילה, תפילות ותהילים נשמעו בכל בתי הכנסיות. יהודי טהרן ציפו לנס. לטהרן הגיע חכם מולא אג'בבא, איש צדיק וחכם ממנהיגי הקהילה היהודית בעיר, כדי לנסות להקל את עול המיסים של תושבי עירו. תושביה טרם שמעו על הגזרה הנוראה שנגזרה על אחיהם בטהרן. כשהגיע חכם אג'בבא לעיר הבירה, פגש קהילה אבילה ועצובה, המכינה עצמה לגלות. לאחר ברורים נודע לו פשר הגזרה, והוא החליט ללכת למנהיג ולנסות לבטלה. "אלך ואדבר עם המנהיג המוסלמי", הציע החכם לראשי היהודים בטהרן. הסכימו לדברי החכם, וברכוהו שיצליח במשימתו. פנה החכם מולא אג'בבא לביתו של המנהיג המוסלמי, והודיע לו כי יש בידו הסבר נכון לפתגם היהודי, הסבר שבוודאי יניח את דעתו של המנהיג, המנהיג המוסלמי נאות לקבלו בלשכתו, והחכם קד קידה לעומתו ופתח בדבריו. "כבודו יודע, כי ביהדות ובאסלם יש דברים רבים דומים. בתורתנו יש ימי צום, ואף לכם יש ימי צום. לנו יש מקום תפילה - בית

כי צוררים הם לכם" (כה, יח) צו גרוש כללי, חתום על ידי המנהיג המקומי הוצא ליהודי טהרן, תוך שבוע עליהם לעזוב את המקום וללכת אל הבלתי נודע. גזירה נוראה זו נחתה על ראשם של היהודים בעת מעשה של יהודי אחד מתושבי המקום שהתאסלם. איש לא ידע את נימוקיו ומניעיו, ומומר זה לא הסתפק במעשהו, אלא חיפש דרכים לבסס מעמדו בקרב המוסלמים. הוא הרבה ללעוג ליהודים ולמנהיגיהם, ובכל הזדמנות הפגין את נאמנותו לדת האסלם. יום אחד השתתף המומר באירוע שבו נכח גם המנהיג האיסלמי. המומר הוצג לפני המנהיג כאיש חכם שידע לבחור בדרך הנכונה, דרך האיסלם, וכדי להעלות את מעמדו בעיני המנהיג, הפטיר המומר ואמר: "היהדות היא דת בלתי נסבלת". "מה כוונתך?" התעניין המנהיג האיסלמי כשהוא קורן מנחת. "היהודים אומרים תמיד 'טוב שבגויים הרוג', הנשמע כדבר הזה? על ברכי פתגם זה הם מגדלים את ילדיהם, זוהי הסתה נוראה נגד המוסלמים". המומר הבחין כי הצליח במשימתו, פניו של המנהיג אדמו מכעס, נחיריו רטטו והוא בקש מן המומר לחזור בשנית על דבריו. לאחר שהתרשם מאמינות האמרה, הוציא צו גרוש ליהודי טהרן. בתוך

אמונת עיתיד

ימי בין המצרים

והוא ענין בין המצרים, כי הימים האלו הם ימים קדושים מאוד אבל הם באתכסייא, ובכל שנה ושנה נתקנו יותר ויותר, והם כ"א יום כמנין אהי"ה, כי ע"י תשובה נתקנו, והימים האלו מסוגלים מאוד לתשובה, הגם ששערי תשובה לא ננעלו ומועיל תמיד לדופקי בתשובה, אבל אותן הכ"א יום שבין המצרים הם מועילים יותר, זה פירוש הגמרא (קדושין כב:) קרקע נקנית בכסף ובשטר ובחזקה, ומאמתי הוי חזקה מכי דייש אמצרי (ב"ק ט), כי השכינה כביכול נקרא קרקע (ת"ז ת' יט לט), דהיינו מאימתי השכינה נקנית לאדם מכי דיש אמצרי, רומז לימי בין המצרים שהם מסוגלים לפרנסה

אור לשמים

שמעתי מהצדיקים רבותינו ז"ל שבין המצרים מי"ז בתמוז עד תשעה באב הוא ג"כ כ"א יום, הם כנגד כ"א יום שבין ראש השנה עד הושענא רבה, אלא שאלו הימים בין המצרים הם בהעלם, ואילו הימים מראש השנה ועד הושענא רבה הם באיתגלאי, והנה לכך קוראים אנו בס"ת תמיד בבין המצרים פרשת פנחס ששם מחזכרים כל הקרבנות של פסח ושבועות ושל ראש השנה ושל סוכות, וע"י אותיות של הפרשיות קרבנות שקוראים בימים אלו, נעשה כלי למשוך אחר כך במועדות בזמנם אורות לכלים ההם כידוע לנבונים, עכלה"ק.

מאור ושמש

הטעם שקוראים פרשת המועדים בין המצרים דאיתא בספרים שלעתיד לבוא, כשתהיה הגאולה השלימה בב"א אז שבעה עשר בתמוז יהיה יום הראשון של חג ותשעה באב יהיה יו"ט האחרון של חג וי"ט ימים שבאמצע יהיו חוה"מ, וכמ"ש (ירמיהו ל"א י"ג) והפכתי אבלם לששון וכתוב (זכריה ח' י"ט) צום הרביעי וגו' יהיו לששון ולשמחה ולמועדים טובים אכ"ר בב"א, ולכן כתבו המועדים בפרשתינו.

הרה"ק מרח"ן זי"ע

פניני חיים

בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל. (כה, יא) מהו הכונה "בתוכם" וי"ל דכל לבות בני ישראל היו מלאים רוח קנאת ה', ובח ומשטמה למעשה המכוער של זמרי. אבל חסר היה להם הגבורה והאומץ לבצע בפועל מה שבקרב לבם. ופנחס גילה בפועלותו מה שבלב כל אחד מישראל. זה בקנאו את קנאתי "בתוכם". היינו, פנחס גילה הקנאה אשר בתוכם, בלב כולם. ולכן, ולא כליתי את בני ישראל.

חתם סופר

בקנאו את קנאתי בתוכם (כה-יא).

על-ידי זה שקינא פינחס את קנאת ה' והרג את זמרי, החדיר ללב כל ישראל - "בתוכם" - את מידת הקנאות, שלא יוכלו לסבול בקרבם עוברי-עבירה...

שפת אמת

הנני נותן לו את בריתי שלום. (כה, יב)

במדרש (במ"ר פכ"א א) בדין הוא שיטול שכרו. והקשו כבר המפרשים כי הרי שכר המצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין ט): ויש לומר דהיות שעשה דבר הלכה שאין מורים כן, ולהכי איננו בגדר מצוה בתורת הציווי, כי אם נטלו מעצמו, ולכך בדין הוא שיטול שכרו

ועוד יש לומר, דלאשר שעתידי הוא להיות מלאך שאיננו בגדר קיבול השכר, לכן בכדי שלא יקופח לגמרי, בדין הוא שיטול מעכשיו שכרו בהיותו עדיין בלבוש פנחס

כ"ק אדמו"ר זי"ע ב' חוקי חיים משומרי אמונים

וידבר ה' אל משה צו את בני ישראל (כח, א-ב).

צ"ו לשון חיבור, וידבר ה' אל משה השי"ת ציוה למשה העיא מהינמא "צו את בני ישראל" שיתחבר אל בני ישראל, הר"ת של א"ת ב"ני אנתון א"ב, הזדווג אליהם כאב רחמן, לדאוג עבור כל הצטרכויותיהם הגשמיים, להמשיך עליהם חסדים חיי אריכא ומוזני רויחא, אמנם עיקר העיקרים היה להם לרועה הנאמן ללמד אותם דעת את ה', אשר הוא החסד הגדול שבחסדים, הס"ת של את' בני גימ' שמ"ע, שזהו ראשית העבודה - קבלת עול מלכות שמים.

כ"ק אדמו"ר מו"ל נ"ץ זי"ע ב' ישועות משה

ביאורי חיים

הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס גם אני אודך

למה יגרע שם אבינו

ה) עוד תירצו שם בשם הרב דוד הורוויץ שליט"א, והרב ח"ש כהן שליט"א, שבגמרא בשבת (צ"ו ע"ב) נחלקו על איזה מלאכה ממלאכת שבת עבר המקושש. יש שסוברים שהעביר את חבילת העצים ד' אמות ברשות הרבים, ואכן, לדעה זו, חילול השבת נעשה בפרהסיא. אולם לדעות הסוברות שהמקושש עבר על מלאכות מעמר, או תולש, אין כל הכרח לומר שחילול השבת נעשה בפרהסיא. על אף שבפסוק נאמר (במדבר ט"ו, ל"ג) "ויקריבו אותו המוצאים אותו מקושש עצים אל משה ואל אהרן ואל כל העדה", מכל מקום יתכן שאת חילול השבת עשה כבר קודם לכן כשתלש או עימר. ע"כ.

ו) עוד כתבו שם בשם הרב ח"ש כהן שליט"א, והרב שמואל קרביץ שליט"א, וז"ל: במדרש (הובא בשו"ת "חתם סופר" ח"ו סי' נ"ו) מופיע צלפחד כצדיק, וכממשיך מעשה אבותיו עד למנשה. מכך מוכח שצלפחד שב בתשובה גמורה על מעשהו. ועל אף שאין בכוח התשובה לפטור אותו ממייתת בית דין, אבל ודאי שמומר אין הוא נקרא עוד (ועיין ש"ך י"ד סי' שמ"ה סק"ה), ומשכך, ודאי שהוא כן בר הקמת שם בישראל. עכ"ל.

ז) לענ"ד י"ל בס"ד שלמרות שהמחלל שבת בפרהסיא, הרי הוא מומר לכל התורה כולה, אולם צלפחד אינו נחשב למומר, שהרי חז"ל אמרו (הובא בתוס' בבא בתרא דף קי"ט ע"ב ד"ה אפילו, בשם המדרש) כי צלפחד עשה את מעשהו לשם שמים - שהיו אומרים ישראל כיון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים, שוב אין מחויבין במצוות, עמד וחילל שבת כדי שייהרג ויראו אחרים. ע"כ. ואף שוודאי לא צדק במעשהו, שלא הותר לחלל שבת למטרה זו, אך מכל מקום אין לשופטו כמומר, שהרי אינו מורד בהקב"ה ובתורתו.

כי ודאי לא טענו בנות צלפחד שתקיים אמם מצות יבום, שהרי כל מטרתן היתה לזכות לחבל ונחלה בארץ הקודש. על כרחך שטענה זו: "תתייבם אמנו", כוונתה רק לשלול את הסברא כי הנקיבות אינן חשובות זרע. בטענתם זו התכוונו לומר, כי הלא כן היא ההלכה, שאדם שמת בלא בנים והשאיר בנות - אין אשתו מתייבמת, הרי שהנקיבות חשובות זרע. אמירתן "תתייבם אמנו" - אינה מכוונת למקרה הנוכחי בדווקא, אלא לכל הנשים שמת בעליהן והשאירן עם בנות לבד. ע"כ.

ג) עוד כתבו שם בשם הרב ח. שמואלי שליט"א, וז"ל: ה"חת"ם סופר" מיישב, כי לא מצינו בשום מקום שצלפחד חילל שבת בפני עשרה מישראל, ועל כן אינו מומר. ע"כ.

ד) עוד כתבו שם בשם הרב ח. שמואלי שליט"א, שהביא ה"חת"ם סופר" (חלק ו' סימן נ"ו) שביאר שכוונת ה"מרדכי" בדבריו, כי מומר - אין אשתו מתייבמת, אינה במומר לעבודה זרה או לשבת בלבד, אדם זה המקיים את כל התורה כולה - מלבד עבודה זרה או שבת, למרות שנחשב כמומר לכל התורה כולה - אין אשתו נפטרת מייבום.

כוונת ה"מרדכי" היא, במי שנטש את דרך התורה ונדבק לאומה אחרת, ויצא מכלל ישראל. באחד שכזה ניתן לומר ש"אינו בהקמת שם בישראל", ועל כן אין אשתו מתייבמת. ע"כ.

זקוקים לישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו' תרמו בעין יפה וקחו חלק בהפצת המעיינות של **מרכז רוחני "אמונת חיים" קראלי** כתובת התגובות ותרומות ולקבלת הגליון רח' דב גור 20/23 אשדוד טל. 08-8659931 אימייל: 3118494@gmail.com

בפרשתנו כתוב, למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן. (במדבר כ"ז, ד') ופירש רש"י: "למה יגרע שם אבינו - אנו במקום בן עומדות, ואם אין הנקיבות חשובות זרע - תתייבם אמנו ליבם". ובספר מרפסין איגרי בפרשתנו, הקשו, וז"ל: הלא צלפחד חילל שבת בפרהסיא, כפי שאמרו חז"ל (שבת דף צ"ו ע"ב) "המקושש הוא צלפחד", והמחלל שבת בפרהסיא, הרי הוא מומר לכל התורה כולה, (עירובין דף ס"ט ע"ב), ויודעים דברי ה"מרדכי" (יבמות סימן כ"ח) כי מומר שמת ללא בנים - אין אשתו מתייבמת, משום שאינו בהקמת שם בישראל. ונמצא כי אשת צלפחד אינה ראויה ליבום. ומה מקום יש לטענת בנות צלפחד החכמניות: "ואם אין הנקיבות חשובות זרע - תתייבם אמנו", ?

א) תירצו שם בשם הרב ש. חיים שליט"א, והרב אסף אוריאל פחה שליט"א, וז"ל: קיימת דעה, כי בפעם אחת אין אדם נעשה מומר. דעה זו מובאת בתוספות במסכת חולין (י"ד ע"א ד"ה השוחט), שאף הביאו ראיה לזה.

האחרונים כתבו, כי רק במומר לתאבון נאמר כלל זה - שאינו נעשה מומר בפעם אחת, אך במומר להכעיס הרי זה נעשה מומר אפילו בפעם אחת. (חזון איש יורה דעה ב').

לפי דעה זו ניתן לומר, כי למרות שצלפחד חילל שבת בפרהסיא, אך מכיון שלא עשה זאת להכעיס אלא לתיאבון, שהיה זקוק לעצים שקשש, לכן אינו נעשה למומר בפעם אחת ע"כ.

ב) עוד תירצו שם בשם הרב יחזקאל שיינפלד שליט"א, וז"ל: גם אם נאמר כפי דברי המרדכי, כי מומר אין אשתו מתייבמת, ואשת צלפחד אינה ראויה ליבום, עדיין יש מקום לטענת בנות צלפחד.

לזכר עולם יהיה צדיק
הרה"ק אברהם מתתיהו זי"ע
בן הרה"ק מנחם נחום זצ"ל
משטפנשט
נלב"ע כא תמוז

לזכר עולם יהיה צדיק
אדונינו מורינו ורבינו
הגה"ק יצחק צבי משה זי"ע
בן רבינו אביגדור מוזס זצ"ל
מקראלי
נלב"ע ד' טבת תשעט
זכותו יגן עלינו ועכ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הרבנית בתיה חיה ע"ה
א"ח רביה"ק זי"ע ב' חוקי חיים
בת הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זצ"ל
נלב"ע י"ח תמוז תש"ע

לזכר עולם יהיה צדיק
הרה"ק מאיר מאפטא זי"ע
בן הרה"צ שמואל זצ"ל
נלב"ע כה תמוז
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
הרה"ק שלמה מקרלין זי"ע
בן הרה"צ מאיר הלוי זצ"ל
נלב"ע כב תמוז
ת. נ. צ. ב. ה.